

Destruction; The Churban from Aleph to Tav

adk1010@gmail.com

Rabbi Ari Kahn

1. איכה פרק א פסוק טו - יז

(טו) סֵלָה כָּל־אֲבִירָיו אֲדָנִי בְּקִרְבֵי קִרְאָ עָלַי מוֹעֵד לַשֶּׁבֶר בַּחֹרֵי גֵת דְּבָרְךָ אֲדָנִי לְבַתּוּלַת בֵּת־יְהוּדָה: ס (טז) עַל־אֵלֶּהָ אָנִי בּוֹכֶיָה עֵינָיו עֵינֵי יְרֻדָה מַיִם כִּי־רָתַק מִמֶּנִּי מִנְחָם מִשִּׁיב נִפְשֵׁי הָיוּ בְּנִי שׁוֹמְמִים כִּי גָבַר אוֹיְבִי: ס (יז) פֶּרֶשֶׁה צִיּוֹן בְּיָדֶיהָ אֵין מִנְחָם לָהּ צָנָה הִ' לִי־עֲקָב סְבִיבָיו צָרְיוֹ הִיָּתָה יְרוּשָׁלַם לְנִדְּהָ בִינֵיהֶם: ס

2. איכה פרק ב פסוק טו - יז

(טו) סִפְּקוּ עֲלֵיךָ כְּפַיִם כָּל־עֲבָרֵי דְרָבְךָ שָׁרְקוּ וַיִּנְעוּ רֹאשֵׁם עַל־בֵּת יְרוּשָׁלַם הַזֹּאת הָעִיר שִׁיאֲמָרוּ כְּלִילַת יָפִי מִשׁוֹשׁ לְכָל־הָאָרֶץ: ס (טז) פֶּצְו עֲלֵיךָ פִּיהֶם כָּל־אֹיְבֵיךָ שָׁרְקוּ וַיִּסְרְקוּ־שָׁן אֲמָרוּ בְּלִעְנֵי אָדָּךְ זָה הַיּוֹם שִׁקְוִינָהּוּ מִצְּאֵנוּ רְאִינוּ: ס (יז) עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם בַּצֵּעַ אֲמָרְתוֹ אֲשֶׁר צָנָה מִימֵי־קֶדֶם הַרְס וְלֹא חָמַל וַיִּשְׁמַח עֲלֵיךָ אוֹיְבֵי הַרִים קָרוֹן צָרְיָךְ: ס

3. איכה פרק ג

(מו) פֶּצְו עֲלֵינוּ פִּיהֶם כָּל־אֹיְבֵינוּ: (מז) פָּחַד וּפְחַת הָיָה לָנוּ הַשָּׂאת וְהַשֶּׁבֶר: (מח) פֶּלְגֵי־מַיִם תִּרְדַּע עֵינָי עַל־שֶׁבֶר בֵּת־עַמִּי: ס (מט) עֵינָי נִגְרָה וְלֹא תִדְמָה מֵאֵין הַפְּגוֹת: (נ) עַד־יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשָּׁמַיִם: (נא) עֵינָי עוֹלָלָה לְנַפְשֵׁי מְכַל בְּנוֹת עִירֵי: ס (נב) צוֹד צְדוֹנֵי כַּצְּפוֹר אוֹיְבֵי חַגָּם:

4. איכה רבה (וילנא) פרשה ב סימן כ

פְּצו עֲלֵיךָ פִּיהֶם, לָמָּה הִקְדִּים פ"ה לַעֲי"ן, לְפִי שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּפִיהֶם מָה שְׁלֹא רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם.

5. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קד עמוד ב

"פְּצו עֲלֵיךָ פִּיהֶם" (איכה ב), אָמַר רבא, אָמַר רבִּי יוֹחָנָן, בְּשִׁבִיל מָה הִקְדִּים פ"ה לַעֲי"ן? בְּשִׁבִיל מְרַגְלִים, שִׁיאֲמָרוּ בְּפִיהֶם, מָה שְׁלֹא רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם. (תהלים יד) "אֲכַלִּי עִמִּי אֲכָלוּ לָחֶם, ה' לֹא קָרְאוּ", אָמַר (רבא) [רבא], אָמַר רבִּי יוֹחָנָן, כָּל הָאוֹכֵל מִלַּחֲמֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, טוֹעֵם טַעַם לָחֶם, וְשִׂאֵינוּ אוֹכֵל מִלַּחֲמֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֵינוּ טוֹעֵם טַעַם לָחֶם. "ה' לֹא קָרְאוּ" - רב אָמַר, אֵלוּ - הַדְּיָגִין, וְשִׁמוּאֵל אָמַר, אֵלוּ - מְלַמְּדֵי תִינּוֹקוֹת. [מִי מְנַאָן? אָמַר רב אֲשִׁי, אֲנִשִּׁי כְּנֹסֶת הַגְּדוּלָּה מְנַאוּם]:

6. רש"י מסכת סנהדרין דף קד עמוד ב

מָה הִקְדִּים פ"ה לַעֲי"ן? - בְּרוּב הַאֲלֵפָא בֵּיתָא שְׂבִאיכָה. מִפְּנֵי מְרַגְלִים - שֶׁהִקְדִּימוּ מֵאֲמַר פִּיהֶם עַד שֶׁלֹּא רָאוּ בְּעֵין.

7. ספר יצירה - נוסח הדפוס - פרק א

א - בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק יה יהוה צבאות אלהי ישראל אלהים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר ספור:

ב- עשר ספירות בלי מה ועשרים ושתים אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות:

8. פירוש הראב"ד לספר יצירה - פרק ה משנה א

והנה הראייה מיוחסת לראובן שנאמר כי ראה ה' בעניי, ושמיעה לשמעון שנאמר כי שמע ה' כי שנואה אנכי.

9. פרוש הגר"א ז"ל על ספר יצירה - פרק ה משנה ז

ראייה בסיון וכל העם רואים כו', הילוך בתמוז בו ותקע כף ירך יעקב נצח כמ"ש בפ"ד שהלכו בו המרגלים לא"י ובו לך רד בגלות כמ"ש בר"מ לך רד בגלות שהוא באלף רביעי, שמיעה באב ששמעו אל המרגלים ובו מתו כל הדור אשר שמעו כו' שהיו שומעין בת קול בכל שנה לחפור מערות ובו שמועה שמענו כו' בחורבן בהמ"ק באב ובאלו ב' חדשים לקו כמ"ש (ברכות ו' א') הני ברכי דרבנן דשלהי מינייהו נו"ה כידוע והן מן ב' החדשים דסט"א שולט,

10. דברים (פרשת דברים) פרק א פסוק כז

(כז) וּתְרַגְּנוּ בְּאֵהָלֵיכֶם וּתְאָמְרוּ בְּשֹׁנְאֵת ה' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְתַת אֲתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידָנוּ:

11. בית יוסף יורה דעה סימן ריב

[בדק הבית] כתוב בתוך תשובות הרשב"א (ח"א סי' תתנד) תשובת רבינו האי על מי שנטל ספר תחנונים ותפילות ושאר כתבי הקודש ונשבע באותו ספר שבועה זו כשבועת ספר תורה היא שהרי ספר תפילות יש בו שמות הקדוש ברוך הוא ופסוקים ולא עוד אלא כיון שכתובים בו כל אותיות שבאל"ף בי"ת הרי מצטרפים לכמה שמות ולכמה גופי תורה [עד כאן]:

12. שולחן ערוך יורה דעה הלכות שבועות סימן רלז סעיף ו

מי שְׁנִשְׁבַּע בְּשֵׁמִים וּבְאֶרֶץ וּבְשֵׁמֶשׁ וּכְיוֹצֵא בָהֶם, אף על פי שְׂאִין כּוֹנְנֵתוֹ אֵלֶּיךָ לְמִי שֶׁבְּרָאָם, אֵינָה שְׁבוּעָה. והוא הדין לְנִשְׁבַּע בְּנִבְיָא מִהַנְּבִיאִים, {או בְּשֵׁאֵר כְּתָב מִכְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ (הַרְמְבָ"ם)}, או בְּשִׁלְחַן הַמִּקְדָּשׁ או בְּאֶחָד מִכְּלֵי הַקֹּדֶשׁ. וְאֵף עַל פִּי כֵן מְאִמִּין עֲלֵיהֶן וּמְרַאֲיִן לָהֶם שְׂזוֹ שְׁבוּעָה, כְּדִי שְׁלֹא יִנְהַגוּ קְלוּת רֹאשׁ בְּשְׁבוּעוֹת, וּמְתִירִים לָהֶם. {הִגָּה: וְכָל זֶה שְׁלֹא נִטְלָ בְּיָדוֹ, אֲכָל אִם נִטְלָ בְּיָדוֹ כְּתָב אֲשׁוּרִית, אֲפֹלוֹ אֵינּוּ רַק חֻקְמָה חִיצוֹנִית אוֹ אֲלִיָּף בִּיִּיִת שְׂאִין בּוֹ רַק אוֹתִיּוֹת, אִם נִשְׁבַּע בָּהֶן וְהֵן בְּיָדוֹ, הֵנִי שְׁבוּעָה (סְכָרֵת הַבַּיִת יוֹסֵף). וְעַיִן לְעֵיל סִימָן ר"יב. וְהוּא הַדִּין אִם לֹא אֶחָזֵן בְּיָדוֹ, וְהֵיוּ מִנְּחִים לְפָנָיו, וְאָמַר: בְּמָה שֶׁכְּתוּב בָּהֶן.}

13. שמות רבה (וילנא) (פרשת כי תשא) פרשה מז סימן א

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה פֶּסֶל לָךְ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (איוב יא, ו): וַיִּגַּד לָךְ תַּעֲלָמוֹת חֻקְמָה, אִתָּהּ מוֹצֵא בְּשִׁעָה שְׂאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שמות לב, ז): לָךְ רַד פִּי שְׁחַת עַמָּךְ, הִנֵּה תוֹפֵס בְּלוּחוֹת וְלֹא הִנֵּה מְאָמִין שְׁחֻטָּאוֹ יִשְׂרָאֵל, אָמַר אִם אֵינִי רוֹאֶה אֵינִי מְאָמִין, שְׁנֹאֲמַר (שמות לב, יט): וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב מֹשֶׁה אֶל הַמִּטְנֶה, שְׁלֹא שֶׁבְּרַן עַד שְׂרָאָה בְּעֵינָיו. אִי לָהֶם לְבָנֵי אָדָם שֶׁהֵם מְעִידִים מֵה שְׂאִינָם רוֹאִים, אֲפֹשֶׁר שְׁלֹא הִנֵּה מֹשֶׁה מְאָמִין בְּהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאָמַר לוֹ: כִּי שְׁחַת עַמָּךְ, אֵלֶּיךָ הוֹדִיעַ מֹשֶׁה דָּרָךְ אֶרֶץ לְיִשְׂרָאֵל, אֲפֹלוֹ שְׂיִהָא אָדָם שׁוֹמֵעַ דְּבַר מִן יְחִידֵי נְאֻמָּן, אֲסוּר לְקַבֵּל עֲדוּתוֹ לְעִשׂוֹת דְּבַר עַל פִּיו אִם אֵינּוּ רוֹאֶה. דְּבַר אַחֵר, שְׁפָרְחוּ הַכְּתוּבִים מִן הַלוּחוֹת, לְכַף שֶׁבְּרַן, שְׁנֹאֲמַר (דברים ט, טז): וְאָרָא וְהִנֵּה חֻטְאֵתָם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם, רָאָה מֹשֶׁה שְׁחֻטָּאוֹ וְשֶׁבַר אֶת הַלוּחוֹת. מִשָּׁל לְשֶׁר שְׁנֹטֵל אִשָּׁה וְכַתֵּב לָהּ כְּתָבָהּ וּנְתַנָּהּ בְּיַד הַשׁוֹשְׁבִין, לְאַחַר יָמִים יֵצֵא עֲלֶיהָ שֵׁם רַע, מֵה עֲשָׂה הַשׁוֹשְׁבִין קָרַע אֶת הַכְּתָבָהּ, אָמַר מוֹטֵב שְׂתֵהָא נְדוּנִית כְּפִנּוּיָהּ וְלֹא כְּאִשְׁתֵּי אִישׁ, כִּף עֲשָׂה מֹשֶׁה, אָמַר אִם אֵינִי מְשַׁבֵּר אֶת הַלוּחוֹת אֵינִי לְיִשְׂרָאֵל עֲמִידָה, שְׁנֹאֲמַר (שמות כב, יט): זָבַח לְאֱלֹהִים יִחְרַם, מֵה עֲשָׂה שֶׁבְּרַם, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הֵיוּ יוֹדְעִין מֵה הִנֵּה כְּתוּב בָּהֶם. ... וַיִּפֶן וַיֵּרַד מֹשֶׁה, פִּינּוֹן שְׁפָנָה חֻטְיָה שְׁלֵהֶם, אָמַר מֹשֶׁה הִנֵּה לְיִשְׂרָאֵל מִי שְׂיִבְקֶשׁ עֲלֵיהֶם, אֲנִי מִי יִבְקֶשׁ עָלַי, הַתְּחִיל מְצַטְעַר עַל שֶׁבִיר הַלוּחוֹת, וְאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵל תִּצְטַעַר בְּלוּחוֹת הַרְאִשׁוֹנוֹת, שְׁלֹא הֵיוּ אֵלֶּיךָ עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרוֹת לְכַד, וּבְלוּחוֹת הַשְּׁנַיִים אֲנִי נוֹתֵן לָךְ שְׂיִהָא בָּהֶם הַלְכוֹת מְדַרְשׁ וְאֲגָדוֹת, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב: וַיִּגַּד לָךְ תַּעֲלָמוֹת חֻקְמָה פִּי כְּפָלִים לְתוֹשִׁיָהּ, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּיךָ שְׂאֵתָה מִבְּשֶׁר שְׁמַחֲלֵתִי לָךְ עַל חֻטְיָה שְׁלָךְ, שְׁנֹאֲמַר (איוב יא, ו): וַדַּע כִּי יִשָּׂה לָךְ אֱלוֹהִים מְעוֹנָךְ.

14. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נה עמוד א

דָּאֲמַר רַבִּי אַחָא בְּרַבִּי חֲנִינָא, מְעוֹלָם לֹא יֵצֵתָה מִדָּה טוֹבָה מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְחֹזֵר בָּהּ לְרַעָה, חוּץ מִדְּבַר זֶה, דְּכְּתִיב, (יחזקאל ט) "וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו, עֲבֹר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם, וְהִתְוַיַּתְּ מִן עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֹּאֲמָנִים וְהַנִּגְאָנְקִים עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הַנִּעֲשׂוֹת" וגו'. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַבְרִיאֵל, לָךְ וּרְשׁוּם עַל מִצְחָן שְׁל צְדִיקִים תִּיו שְׁל דִּיו - שְׁלֹא יִשְׁלְטוּ בָהֶם מְלָאכֵי חֲבָלָה. וְעַל מִצְחָם שְׁל רְשָׁעִים תִּיו שְׁל דָם - כְּדִי שְׂיִשְׁלְטוּ בָהֶם מְלָאכֵי חֲבָלָה. אָמַרְהָ מִדַּת הַדִּין לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַבּוֹנוֹ שְׁל עוֹלָם, מֵה נִשְׁתַּנּוּ אֵלוֹ מְאֹלוֹ? אָמַר לָהּ, הִלְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים, וְהִלְלוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים. אָמַרְהָ לְפָנָיו, רַבּוֹנוֹ שְׁל עוֹלָם, הִנֵּה בְּיָדְךָ לְמַחֹת וְלֹא מִיחוּ. אָמַר לָהּ, גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֵי שְׂאֵם יִמְחוּ בָהֶם, לֹא יִקְבְּלוּ מֵהֶם. אָמַרְהָ לְפָנָיו, רַבּוֹנוֹ שְׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גְּלוּי, לָהֶם מִי גְלוּי? וְהֵינּוּ דְכְּתִיב, (שם) "וְקָח, בְּחֹר, וּבְתוֹלָה וְטָף,

ונשים, שהרגו למשחית, ועל כל איש אשר עליו הסיו אל תגשו, וממקדשי תחלו". וכתוב, (שם) "וניחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית". תני רב יוסף, אל תקרי "ממקדשי", אלא "ממקודשי" - אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו. ומיד, (יחזקאל ט) "והנה ששה אנשים באים מדרך שער העליון אשר מפנה צפונה, ואיש כלי מפצו בידו, ואיש אחד בתוכם לבוש הבדים וקסת הסופר במתניו, ויבאו ונעמדו אצל מזבח הנחשת". מזבח נחשת מי הנה? אמר להו הקדוש ברוך הוא, התחילו ממקום שאומרים שירה לפני. תני רב יוסף, אל תקרי "ממקדשי", אלא "ממקודשי" - אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו. ומיד, (יחזקאל ט) "והנה ששה אנשים באים מדרך [שער] העליון אשר מפנה צפונה, ואיש כלי מפצו בידו, ואיש אחד בתוכם לבוש הבדים וקסת הסופר במתניו, ויבאו ונעמדו אצל מזבח הנחשת". מזבח נחשת מי הנה? אמר להו הקדוש ברוך הוא, התחילו ממקום שאומרים שירה לפני. ומאן נינהו "ששה אנשים"? אמר רב חסדא, קצף, אף, וחמה, ומשחית, ומשבר, ומכלה. ומאי שנא "תיו"? [אמר רב], "תיו" - תחיה. "תיו" - תמות. ושמואל אמר תמה זכות אבות. ורבי יוחנן אמר, תחון זכות אבות. וריש לקיש אמר, "תיו" - סוף חותמו של הקדוש ברוך הוא. דאמר רבי חנינא, חותמו של הקדוש ברוך הוא 'אמת'. (אמר) רבי שמואל בר נחמני [אמר], אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו.

15. ויקרא רבה פרשת בחוקותי פרשה לה

רבי מנחם חתניה דרבי אלעזר בר אבינא אמר, חשבת מה שכתבת לנו בתורה: אם בן קמתי תלכו, ומה כתיב תמן (ויקרא כו, 1): ונתתי שלום בארץ, (ויקרא כו, 1): ואם לא תשמעו לי, מה כתיב תמן (ויקרא כו, 1): וינספתי לנסרה אתכם. רבי אבא בריה דרבי חינא בשם רבי יוחנן אמר, חשבת ברכות קללות. ברכות מאל"ף עד תי"ו, קללות מן וי"ו ועד ה"א, ולא עוד אלא שהן הפוכות. אמר רבי אבין אם זכיתן הריני הופך לכם קללות לברכות, אימתי פשתשמרו את תורת, הדיא הוא דכתיב: אם בן קמתי תלכו.

16. ויקרא (פרשת בחוקותי) פרק כו פסוק מב

ונכרת את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אפר וקצף אפר:

17. רש"י ויקרא (פרשת בחוקותי) פרק כו פסוק מב

ונכרת את בריתי יעקוב - בחמשה מקומות נכתב מלא, ואלהו חסר בחמשה מקומות יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבא ויבשר גאלת בניו:

18. מלאכי פרק ג פסוק כג - כד

(כג) הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא: (כד) והשיב לב-אבות על-בנים ולב בנים על-אבותם ...

19. ספר שם משמואל - פרשת בחוקותי - שנת תרע"א

ומאחר שנשמת ישראל אין לה בעצם שינוי ותמורה, ע"כ היא אמת, והחטא שהוא במקרה הוא איננו באמת. והנה אליהו הוא איש האמת כבמדרש שוח"ט (פ' מ"ג) שלח אורח ואמיתך המה יחונני, אמיתך הוא אליהו, ואות וא"ו היא אות אמת כבזוה"ק (ח"ג ב'). בפסוק ונתתם לי אות אמת. וזהו שנטל עירבון היינו שאלהו יסתכל במדת האמת שלו בעיקר המהות של ישראל וימצא במדת האמת מעלת ישראל ושוב אפי' יהיו ח"ו לפי השקפה ראשונה בלתי ראויים להגאל, יעביר זה מנגד עיניו שזה הוא בלתי אמת ורק במקרה, ובמדת אמת הם ראויים להגאל, ויעורר עליהם המדה ההיא היא מדת האמת, ובאשר אליהו הוא גואל העתיד כל עוד שלא נגאלו ע"י שיעורר עליהם מדת האמת נחשב שלא הגיע אליהו למדת האמת. והנה יעקב הוא אמיתי כמו שנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, והעושה כמעשיהם והבוחר בדרכיהם מתקיים עליו כבמדרש (ב"ר פ' ע"ו). וע"כ כשאלהו יעורר עליהם מדת אמת שוב כמים פנים אל פנים תתעורר גם בלב ישראל מדת האמת, וישליכו איש את אלילי כספו ואת אלילי זהבו, ואז תהי' להם נגיעה בצד מה במדתו של יעקב אבינו ע"ה. וזהו שהשיב לב אבות על בנים ולב

בנים על אבותם, ואז מדתו של יעקב תתקיים עליהם, וזהו הפי' שיבוא ויבשר גאולת בניו, היינו שיעשה חיבור ודביקות בינו לבין בניו, ובוזה יהי' נתבשר בגאולת בניו, אמן כ"ר ב"ב:

20. פנים יפות על דברים פרק ז פסוק יב

ויש להבין עוד לפי שאמר הכתוב [תהילים יט, י] משפטי ה' אמת צדקו יחדיו כבר כתבנו לעיל, לפי פשוטו יש לפרש לפי שאחז"ל [אבות פ"א, מ"ח] כשבעלי דינין עומדין לפניך יהיו בעיניך כרשעים, וכשנפטרין מלפניך יהיו בעיניך כזכאין כשקבלו עליהם הדין, אין לפרש שהם זכאין מפני מצוה זו שקבלו עליהם הדין דזה אינו שייך אלא באותו שיצא חייב בדין, אבל לא באותו שיצא זכאי, אבל הענין הוא כי ישראל הם נפש א' בלי פירוד כמ"ש [תהילים צב, יא] יתפרדו כל פועלי און, ובשעת הטענות שהם מתנגדים זה מזה יהיו בעיניך כרשעים, אבל כשקבלו עליהם הדין ונעשו אחדות יהיו בעיניך כזכאין, והיינו דאמר משפטי ה' אמת צדקו יחדיו שנעשו צדיקים להיותם יחדיו, והיינו דכתיב אמת שהוא אחדות מרומז בתיבת אמת שהיא אות ראשון ואות אמצעי ואות אחרון, וי"ל בזה מ"ש שהמע"ה [משלי כד, כו] שפתיים ישק משיב דברים נכוחים, כי נוכח הוא לשון מתנגד והמיישב דברים המתנגדים להיותם ביושר ואחדות, ראוי היא לנשיקת שפתים שהנשיקה היא האהבה והדביקות, וכן שפה הוא לשון קצה כמו שפת היריעה האחת [שמות כו, ד] ונשיקת שפתים הוא מחבר שני קצוות להיותם אחד ע"כ מדה כמדתו היא שמיישב דברים המתנגדים מן הקצה אל הקצה, וז"ש בשכר אשר תשמעון אל המשפטים שהוא להתאחד הנפרדים, מדה כמדתו הוא ישמור ה' לך את הברית ואת החסד, כי כריתות הברית והחסד הוא האהבה ואחדות:

21. ספר חסידים (מרגליות) סימן יח

אם יפלא בעיניך על אותן המגמגמין בלשון וקורין לחי"ת ה"א ולשי"ן סמ"ך ולקו"ף טי"ת ולרי"ש דלי"ת איך מתפללים או איך קוראים בתורה ואומרים דבר שבקדושה כשמגיעים לנפשנו חכתה לא נמצאו מחרפים ומגדפים אל תתמה על החפץ כי בוראינו אשר הוא בוחן לבות אינו שואל כי אם לב האדם אשר יהיה תמים עמו ואחרי שאינו יודע לדבר כענין מעלה עליו כאלו אומר יפה. וכן אותם הקוראים פסוקי דזמרה בקול רם ונעים זמר ואינם יודעים הפסוקים ואומרים בטעות תפלתם וזמירותם מתקבל כריח נחוח. וגם הקדוש ברוך הוא שמח עליו שמחה גדולה ואומר כמה הוא מזמר לפני לפי דעתו על זה נאמר (שה"ש ב' ד) ודגלו עלי אהבה מעילתו עלי אהבה. במשפט לא ימעל פיו (משלי ט"ז י) מתרגמינן לא ידגל פומיה. מעשה בכהן אחד שהי' פורש כפיו ואומר ישמך והי' שם חכם אחד והעבירו מלפני התיבה לפי שאינו יודע לחתוך האותיות אשר בברכת כהנים והראוהו מן השמים לאותו חכם כי אם לא יחזרנו יענש בדבר ע"כ.

[מעשה באדם אחד שהיה רועה בהמות ולא היה יודע להתפלל, וכל יום היה אומר: 'רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שאלו היו לך בהמות ונותנן לי לשומרן - לכל אני שומר בשכר [= תמורת תשלום], ולך הייתי שומר בחינם, כי אני אוהב אותך'. וישראלי היה. פעם אחת היה הולך תלמיד חכם אחד לדרכו ומצא את הרועה שכך היה מתפלל. אמר לו: 'שוטה, אל תתפלל כך'. אמר לו הרועה: 'היאך אתפלל?'. מיד לימד לו תלמיד-החכם את סדר ברכות וקריאת שמע ותפילה, על מנת שלא יאמר עוד מה שהיה רגיל לומר. לאחר שהלך אותו תלמיד חכם, שכח הרועה כל מה שלימד אותו, ולא התפלל. וגם מה שהיה רגיל לומר היה ירא לומר, מפני שאותו צדיק מנע ממנו. ראה אותו תלמיד חכם בחלום הלילה שהיו אומרים לו: 'אם לא תאמר לו שיאמר מה שהיה רגיל לומר קודם שבאת אליו ואם לא תלך, תדע הרעה אשר תמצא אותך, כי גזלת לי אחד מן העולם הבא'. מיד הלך ואמר לו: 'מה אתה מתפלל?'. אמר לו: 'לא כלום, כי שכחתי מה שלמדתי וגם צויתני שלא לאמר: 'אם היו לו בהמות'. אמר לו החכם: 'כך וכך בא אלי בחלום. אמור מה שהיית רגיל לומר!'.]

22. Becoming Elijah...

23. אהבת יהונתן - אלון בכות

וידוע מה דאיתא במדרש והובא ברש"י מ"מ הקדים פ"א לעי"ן מפני שאמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם והכוונה בזה נראה דבעוה"ז הגוף ניזון מגשמיות והעיקר הוא הפה כאכילה ושתייה לדבר נבלות ושאר דברים הנוגעים אל הפה. **משא"כ לעתיד כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון ותחזינה עינינו** ותשביע נפש השוקקה בראית השכינה. והם הקדימו פה לעין ורדפו רק אחר הפה הווית העולם הזה ולא הלכו אחר העין לראות דברים הנוגעים לעה"ב ולכך כיון המקונן להקדים פ' לעי"ן וק"ל:

תהלים פרק קלז פסוק א - ו

(א) **עַל נְהַלֹּתַי בְּכֹל יָשָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם-בְּכִינֹי בְּזַכְרֵנוּ אֶת-צִיּוֹן: (ב) עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ כְּנֹרְתֵינוּ: (ג) כִּי יָשָׁם שְׂאֵלֵנוּ שׁוֹבֵינוּ דְבַר-יְשׁוּעָה וְתוֹלְלֵנוּ שְׁמִתָּה שִׁירוּ לָנוּ מְשִׁיר צִיּוֹן: (ד) אֵיךְ נִשְׁיֵר אֶת-שִׁירֵי-הָ עָל אֲדָמַת נֶגֶב: (ה) אִם-אֶשְׁפָּתָךְ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁפָּח יְמִינִי: (ו) תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפְיִי אִם-לֹא אֶזְכְּרֵי אִם-לֹא אֶעֱלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עָל רֹאשׁ שְׁמִחָתִי:**

תהלים פרק קכו

(א) **שִׁיר הַמַּעֲלֹת בְּשׁוֹב ה' אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן הִינֵנו כְּחִלְמִים: (ב) אֲזַ יִמְלֵא שְׁחֹק פִּינוֹ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִגְה אֲז יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם-אֱלֹהֵי: (ג) הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הִינֵנו שְׁמִחִים: (ד) שׁוֹבָה ה' אֶת-שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בְּנֶגֶב: (ה) הַזֹּרְעִים בְּדַמְעָה בְּרִגְה יִקְצְרוּ: (ו) הַלְלוּ יְלֹה וּבְכֹה נִשְׂא מְשֹׁף-הַיָּרֵעַ בְּאֵ-יָבוֹא בְּרִגְה נִשְׂא אֶלְמָתִיו:**

כלי יקר על שמות פרק לה פסוק כז

ונוכל לומר עוד, לפי שכל המשכן היה כפרה על מעשה העגל שגרם שבירת הלוחות ואותיות קדושות פורחות, **וידוע שהאותיות יש בהם יותר קדושה מן הלוחות**, על כן הביאו כל העם לנדבה י"ג דברים האמורים בפרשת תרומה לכפר על שגרמו פריחת אותיות הלוחות הנדרשים בי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, ולא היו הנשיאים יכולין להביא עוד שום דבר נדבה המתייחס אל כתב הלוחות שהוא העיקר, והוצרכו להביא שתי אבני שוהם לכפרה על שבירות שתי אבני הלוחות וכפרה זו אינה חשובה כמו כפרת העם על כן נחסר אות יו"ד משמם כי לא היה חלק להם באותה כפרה הבאה על כתב יו"ד הדברות דהיינו האותיות הפורחות:

ספר מחשף הלבן פרשת בהעלותך ר' יעקב אבוחצירא

... ונהנה כתב רבנו זלה"ה על פסוק ורוח נסע מאת ה', ורוח הוא זעיר אנפיו, נסע הם תמשה חסדים המתפשטים בו מאמא, ותמשה חסדים הם תמש הניות שחשבונם ק"ל, ונה רמוז במלת נסע, דאות ניו"ן רומז לתמשים שערי בינה שהם באמא, ואותיות ס"ע הם תמשה חסדים המתפשטים בזעיר אנפיו שהם תמש הניות גימטריא ס"ע, וששים מהם מכסים שהם מהחזקה ולמעלה ושבעים מגלים שהם מהחזקה ולמטה, **ואתי שפיר סמ"ך ועי"ן שבמלת נסע שהם חלוקים**, סמ"ך היא על החסדים הסתומים ועי"ן היא על החסדים המגלים, ואלה השבעים המגלים הם כנגד שבעים נפש יוצאי ירך יעקב כמו שפרש רבנו זלה"ה, ונהנה בעונות הרבים על ידי העונות גורמים שהשבעים החסדים המגלים יסתלקו למעלה גם הם, ונהו הפגם הגדול, שבהסתלקות החסדים מן החזקה ולמעלה אין זווה לזעיר וניקבא משום דהנוקבא יציאתה ובנינה הוא מהחזקה ולמטה, וכשיסתלקו החסדים לא נשאר לא בגין ולא זווה, ועל ידי זה מתגברים הקלפות וחרון אף מתרבה בעולם, דכיון דנסתלקו החסדים למעלה נכנסו הקלפות במקומם כנגד הנוקבא, ועל אותה שעה נאמר (משלי ל, כג) תחת עבד פי ימלוך ושפחה פי תירש גברתה, ונהנה מצינו במגלת איכה בשלשה אלפא ביתא, בכל אחת מהם הקדים אות פ"א לאות עי"ן וצריך להבין טעמא מאי, ואף על גב דרבנמינו זכרונם לברכה נתנו טעם נראה לעניות דעתי לפי דרכנו דאמר רבנו דאותיות נס'ע הם מורים על החסדים הסתומים והמגלים שבו כמו שכתבנו, **הנה אותיות אלו דנסע כף סדרם בא"ב סמוכים זה**

לזה, ולעולם לענין זה שפרשם רבנו זלה"ה פך מתפרשים בא"ב לעולם, שהרי סמוכים לעד לעולם וכך גדרשים לעולם, דנו"ן מורה על אמא שמשפעת בנעיר אנפין חמשה חסדים, וחמשה חסדים הם חמש הויות שחשובים ס"ע של נסע, והנה בקרבן ירושלים גרמו העונות שנסתלקו השבעים חסדים המגלים ועלו למקום הסתום, ושלטו הקלפות ונשתלח חרון אף בעולם, משום הכי הקדים פ"א לעי"ן ולא סמך העי"ן לסמ"ך כסדרם, להורות דהוראה זו דמלת נסע נתבטלה, דאין עתה השבעים חסדים שבעי"ן מגלים שעלו למעלה למקום הסתום, ונכנסה פ"א שמורה על חרון אף במקום העי"ן, והעי"ן נדחית ממקומה, להורות שבטלה פעלתם דאין החסדים מתגלים מהחנה ולמטה רק חרון אף רחמנא לצלן, ומשעם זה הקדים הפ"א לעי"ן בכל שלש א"ב דמגלת איכה, וזהו נמי פונת שני סף שיש במלת אספסוף, דעל ידי פגם העריות מסתלקים השבעים חסדים ולא נשאר לעי"ן סמיכות אצל הסמ"ך, רק פ"א שהיא חרון אף נכנסה במקום העי"ן ונסמכה לסמ"ך וזהו סף, והטעם שאמר שני סף, דדבר זה שיהו אנפין ושיהו בנוקבא, דבכל אחת מהם נכנס חרון אף במקום החסדים, ונעיר אנפין ונוקבא נרמזו במלת והאספסוף, דאותיות ו"ה שבראש מלת והאספסוף הם זו"ן כמו ו"ה דערנה, ובאה התורה לומר, ראה מה רצו לעשות הערב רב, רצו לעשות פרוי בין נעיר אנפין לנוקבא ולסלק מהם החסדים, ולהכניס הפ"א במקום העי"ן כאמור, וזהו מלת והאספסוף, וכבר כתבנו דאספסוף גימטריא ערנה ומלת והאספסוף פך משמעותה ערנה רע ו'ה שהיא חשבונום כאמור, ודחינו העובר על הערנה פוגם בו'ה כמשמעות ערנה רע ו'ה, דהפוגם בערנה נקרא רע, ופוגם בו'ה שמפריד בין קדשא בריהו הוא ושכינתיה שהם ו'ה, ועליו נאמר ונרגן מפריד אלוף.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ד עמוד ב

אמר רבי אלעזר אמר רבי אבינא: כל האומר **תהלה לדוד בכל יום** שלש פעמים - מובטח לו שהוא בן העולם הבא. מאי טעמא? אילמא משום דאתיא באל"ף בי"ת - נימא אשרי תמימי דרך דאתיא בתמניא אפין! אלא משום דאית ביה פותח את ירך - נימא הלל הגדול דכתיב ביה: נתן לחם לכל בשר! - אלא: משום דאית ביה תרתי. אמר רבי יוחנן: מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? - מפני שיש בה מפתן של שונאי ישראל, דכתיב: נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. במערבא מתרצי לה הכי: נפלה ולא תוסיף לנפול עוד, קום בתולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקדש, שנאמר **סומך ה' לכל הנפלים**.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נה/ב

אמר רבי יוחנן... אקמץא ובר קמץא חרוב ירושלים... אזל, שדר בידיה עגלא תילתא. בהדי דקאתי, שדי ביה מומא בניב שפתיים, ואמרי לה בדוקין שבעין - דוכתא דלדין הנה מומא, ולדידהו לאו מומא הוא. סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות...